

Folkhälsomyndigheten

Hälsoskydd i ett varmare klimat

Patrik Hultstrand, Sara Kollberg, Ylva Eriksson (Folkhälsomyndigheten)

Taban Salim (Miljösamverkan Jönköpings län)

Folkhälsomyndighetens uppdrag inom miljöhälsa

**Kunskapsstöd och
samordning**
fysiska miljöns påverkan på
hälsa

**Tillsynsvägledning och
allmänna råd**
inomhusmiljö i bostäder och
offentliga lokaler

**Uppföljning och
rapportering**
miljöhälsoenkäten och
miljöhälsorapporter

Effekterna av värmeböljor det största hotet

1. Värmeböljor

2. Pollenallergier

3. Fästingburna infektioner

4. Luftföroreningar

5. Skogsbränder

6. Översvämningar

7. Vattenburen smitta

8. Ras och skred

9. Livsmedelsburen smitta

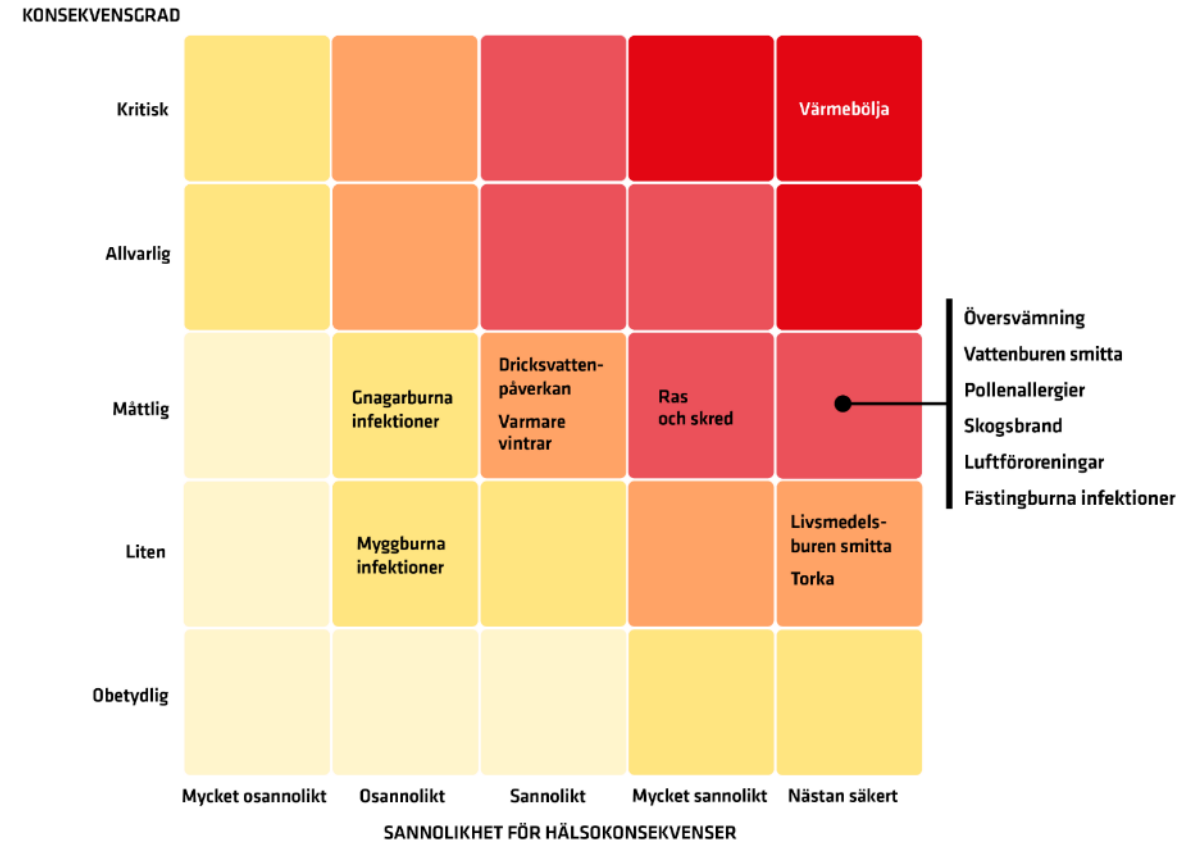
10. Torka

11. Dricksvattenpåverkan

12. Varmare vintrar

13. Gnagarburna infektioner

14. Myggburna infektioner

Hälsoeffekter av värme

- Ökad svettning, blodcirkulation → hjärtat och andning får jobba hårdare → utmattning, uttorkning, hjärt-kärlsjukdom
- Äldre, personer med vissa kroniska sjukdomar eller som tar vissa mediciner, små barn, gravida kan vara mer känsliga.
- Sämre kognitiv funktion och försämrad effektivitet. Inlärningsförmågan minskar.
- Sömnstörningar.

Höga temperaturer inomhus

– är det ett problem?

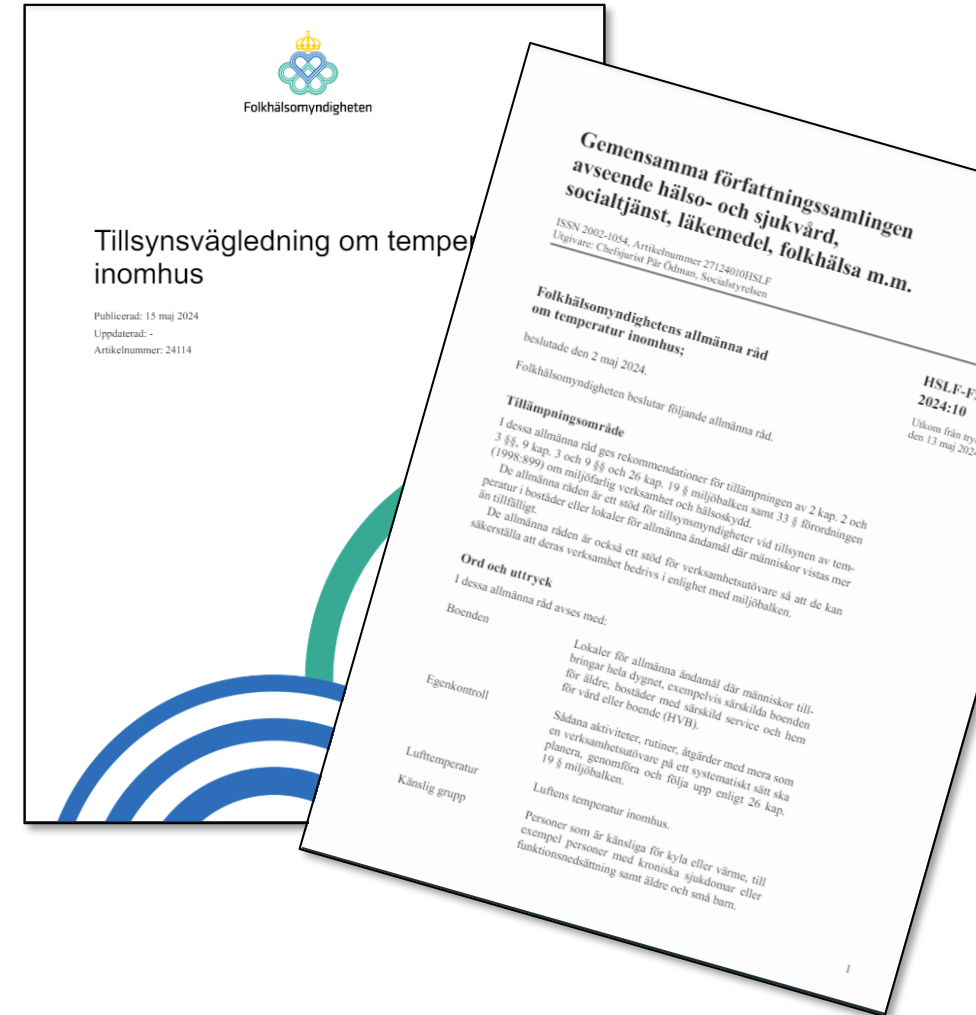
- Allt fler besvärar av värme i bostaden (Miljöhälsoenkäten 2023)
- Svenska byggnader är (oftast) bra anpassade till kallt klimat men sämre till varmt klimat.
- Förebyggande tillsyn - prioritering efter behov och var känsliga grupper finns.

Tillsynsvägledning temperatur inomhus

- Allmänna råd och tillsynsvägledning
- Större fokus på höga temperaturer
- Förebyggande perspektiv
- Råd om åtgärder som kan vidtas i fastigheter för att sänka inomhustemperaturen när det är varmt ute.

Vägledning om temperatur inomhus

Några viktiga principer

- Solskydd och skugga är en av de mest effektiva passiva åtgärderna för att sänka inomhustemperaturen.
- Håll ute värmen under dagen och utnyttja nattkyla.
- Prioritera passiva metoder. Aktiv kyla kan behövas som komplement men bör aldrig vara den enda lösningen.

**Nytt
fokusområde:**

**Höga och låga
temperaturer i
lokaler för vård-
och omsorg**

Höga och låga temperaturer i lokaler för vård- och omsorg

Fokusområde i tillsynsstrategin 2027-2028

Tillsynsaktiviteter

- Kommunerna inventerar och väljer ut verksamheter för tillsyn.
- Kommunerna utövar tillsyn på lokaler för vård- och omsorg.
- Kommunerna kontrollerar att verksamheterna har kunskap och rutiner för att hantera värmebölja.

Höga och låga temperaturer i lokaler för vård- och omsorg

Fokusområde i tillsynsstrategin 2027-2028

Vad gör Folkhälsomyndigheten?

- Webbutbildning om fokusområdet – [lanseras idag](#)
- Ytterligare stödmaterial.
 - FAQ, faktablad, kontrollpunkter för checklista
- Hälsoskyddsträffar 2027–2028 (Fohm+länsstyrelsen).

Barns utemiljöer

Foto: Therese Winberg

Lagom sol och mer grönska

- Skriften är inte tillsynsvägledning men den kan användas som kompletterande underlag i inspektörernas tillsynsarbete.
- Stöd i dialogen med verksamhetsutövaren.
- Film finns!

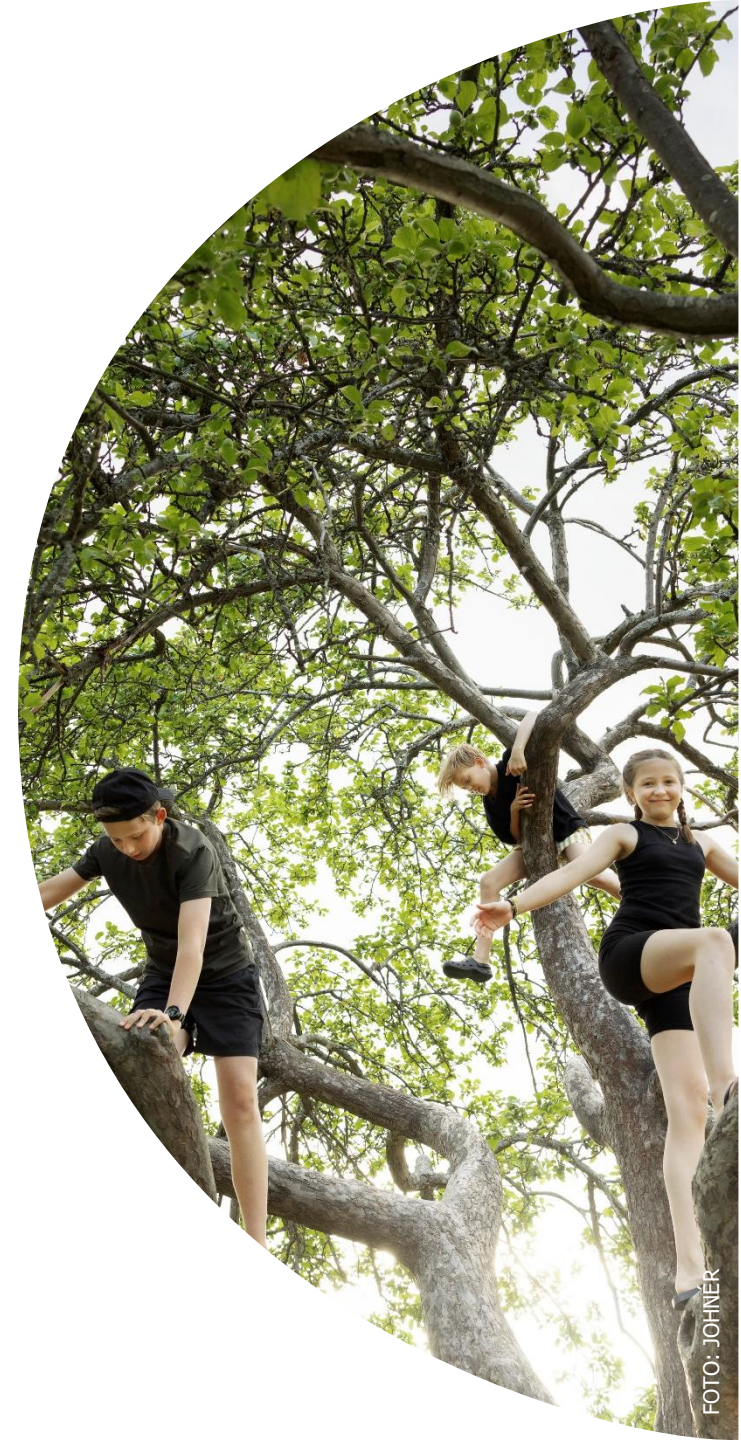
Barns **gröna** utemiljöer är viktiga!

Trend:

- Utemiljöerna vid förskolor och skolor minskar och stillasittandet ökar!

Vinster med grönare utemiljöer:

- Grönskan balanserar solexponeringen
- Träd främjar en behaglig temperatur
- Natur stimulerar fysisk aktivitet och psykisk hälsa
- Bidrar till bättre ljudmiljö och luftkvalitet

Tips för att minska solexponeringen

- Barn bör undvika direkt sol en längre tid mitt på dagen (klockan 11-15 sommartid).
- Nära till grönska
- Populära lekmiljöer i skugga - Hälften av himlen omsluten av växtlighet
- Möjlighet att röra sig fritt mellan olika lekmiljöer, sol och skugga
- Ta hänsyn till väderstrecken

Folkhälsomyndighetens kunskapsstöd om värmebölja

- Vägledning till handlingsplaner för värmeböljor.
- Råd till olika målgrupper för att minska hälsoriskerna.
- Faktablad med råd till olika verksamheter: Vård och omsorg, Barnomsorg, Skola & fritidshem.

HÄLSOSKYDDSTILLSYN I ETT VARMARE KLIMAT

Stockholm, 2026-03-17

BAKGRUND

- Klimatförändring → ökade temperaturer, starkare UV-strålning
- Riskgrupper påverkas särskilt: barn & äldre
- Folkhälsomyndighetens & Strålsäkerhetsmyndighetens vägledningar pekar på behovet
- Omhändertagande verksamheter, särskilt viktiga miljöer

Bildkälla: Eksjö kommun

PROJEKTETS SYFTE

- Främja klimatanpassad hälsoskyddstillsyn i länet
- Stärka kommunernas gemensamma arbete
- Skapa tryggare inomhus- och utemiljöer

PROJEKTMÅL

- Ta fram regionalt vägledningsmaterial
- Kartlägga kunskapsläget hos verksamhetsutövare
- Stimulera åtgärder där det finns brister

EFFEKT MÅL – KOPPLING TILL MILJÖMÅL

- 🌱 Rikt växt- och djurliv: Trädplantering för skugga
- 🏠 God bebyggd miljö: Hälsosamma inomhusmiljöer
- 🌍 Begränsad klimatpåverkan: Klimatanpassning
- ☀️ Säker strålmiljö: UV-skydd & medvetenhet

MATERIAL

- Bokningsbrev
- Checklista med handläggarsöd
- Vägledning baserad på framtaget material nationellt

TILLSYNSKAMPANJ

- Tid: 1 maj – 30 nov 2025
- 7 av 13 kommuner deltog i kampanjen
- Målgrupp; omhändertagarande verksamheter:
Skolor, förskolor, vårdlokaler
- Fokus: Temperatur, skuggning, UV-skydd
- Kontroll av ansvar och kunskap hos Vu

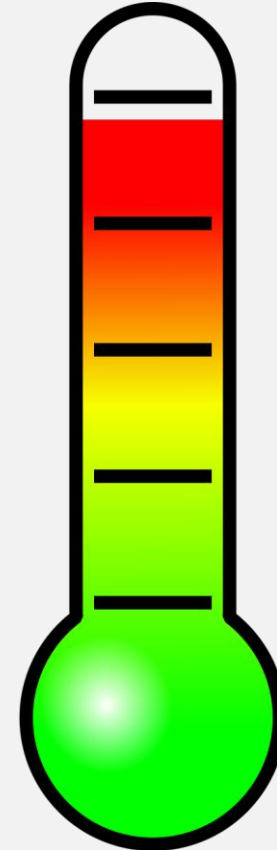
STRATEGI: LIKVÄRDIG TILLSYN I LÄNET

- Gemensamma verktyg → enhetlig nivå
- Underlätta för nya & erfarna inspektörer
- Samverkan och erfarenhetsutbyte

”HÄLSOSKYDDSTILLSYN I ETT VARMARE KLIMAT” - SAMMANFATTNING

- 7 kommuner → 86 verksamheter fått besök
- Omhändertagande verksamheter – rutiner kring värme, temperatur & solskydd
- 71 verksamheter någon form av anmärkning
- Vanligaste anmärkningar: brist på kunskap, dialog, samverkan och tydligare gränsdragningar i ansvarsfördelningen

LAGSTIFTNING VI LUTAR OSS PÅ

- **2 kap. 2 § MB** – Försiktighetsprincipen:
Verksamhetsutövare ska vidta de skyddsåtgärder som behövs för att förebygga olägenheter (t.ex. solskydd och kyla).
- **9 kap. 3 & 9 §§ MB** – Olägenhet för människors hälsa:
För höga inomhustemperaturer eller bristande UV-skydd kan bedömas som en olägenhet.
- **26 kap. MB** – Tillsyn & Mandat: Här finns ert mandat att ställa krav, meddela förelägganden och begära in de upplysningar som behövs (9 & 19 §§).

SAMLAD BEDÖMNING AV ÅTGÄRDER

BEHOVET AV LÅNGSIKTIGA LÖSNINGAR FÖR VÄRMEPROBLEM

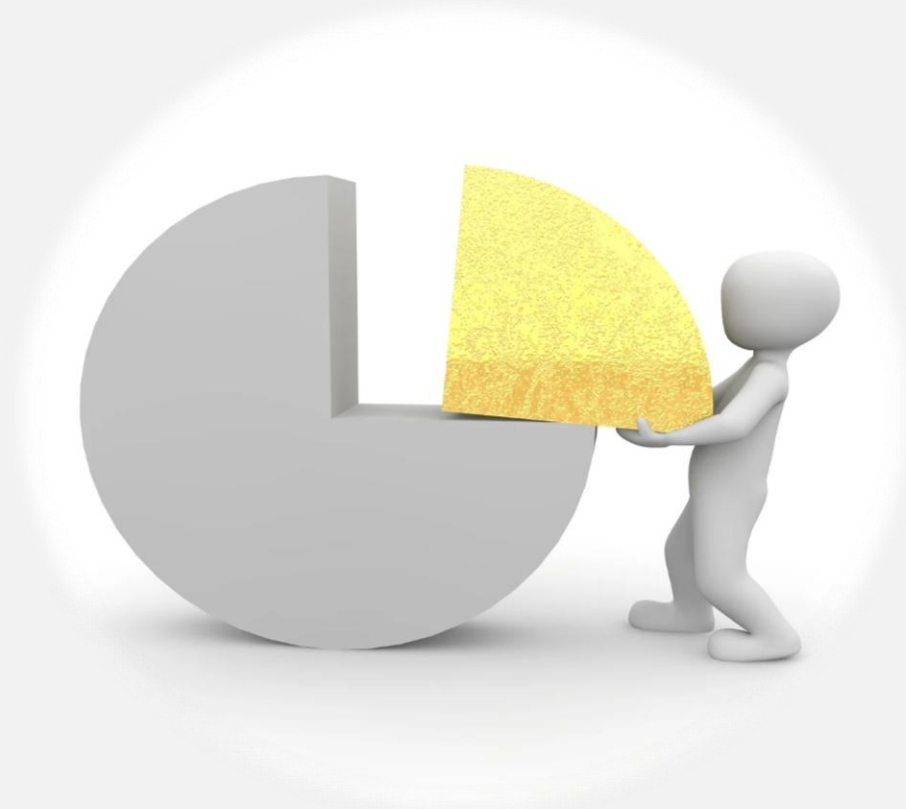
- Otillfredsställande nuläge
- Rättsliga utmaningar
- En del inventerande tillsyn
- Otillräckliga punktinsatser
- Vägen framåt

SLUTSATSER OCH VÄGEN FRAMÅT

STRATEGIER FÖR ETT HÅLLBART HÄLSOSKYDD I ETT VARMARE KLIMAT

- Behov av förebyggande rutiner
- Från reaktiv till aktiv tillsyn
- Tydligare ansvarsfördelning
- Stärkt samverkan

Taban.salim@rjl.se

Hur går vi vidare?

Tillsynsvägledning som stöd att skydda barn från UV-strålning

Tack

Håll dig uppdaterad via vår webbplats,
vårt nyhetsbrev och våra sociala medier.

[Främja barns hälsa med goda
utemiljöer](#)

[Tillsynsvägledning om lokaler
för vård och omsorg](#)

[Värmeböljor – vägledning till
handlingsplaner och
informationsmaterial](#)

Folkhälsomyndigheten

www.fohm.se • fohm.se/nyhetsbrev • LinkedIn • Facebook